

Kulturstyrelsens årsmøde 2015

- Strategiske pejlemærker for folkebiblioteker

Læsevejledning: Den definerede kerneopgave er fremhævet i overskriften. De mulige strategiske pejlemærker fremgår under kerneopgaven.

3. Biblioteket skal fremme litteratur og læsning

Kulturvaneundersøgelsen fra 2012 viser, at den teknologiske udvikling har ændret borgernes kulturvaner. De traditionelle kulturområder holder niveau, mens nye medier skaber yderligere forbrug, og denne tendens gælder også for læsning. Samtidig viser undersøgelsen en tendens til polarisering, idet de meget læsende borgere læser endnu mere i dag end for ti år siden, mens de knap så læsende læser mindre. Undersøgelsen viser desuden, at personer med en lang videregående uddannelse læser langt mere skøn- og faglitteratur end personer med anden uddannelsesmæssig baggrund.

Stillet over for disse tendenser og et udvidet litteraturfelt, der inkluderer digital og performativ litteratur, er det oplagt, at folkebibliotekerne gentænker deres litteraturtilbud. Nye formidlingsformer kan gøre litteraturen relevant og aktuel for flere, f.eks. ved at sætte den i spil sammen med andre medie- og udtryksformer og ved at inddrage forfattere, læsere, sociale medier mv. Biblioteket er en væsentlig del af litteraturens kredsløb og en vigtig formidlingsinstitution. Formidlingen er nu i højere grad omdrejningspunktet end det at stille materialer til rådighed. Biblioteket har således en unik position i forhold til at fremme læsning og litteratur, og der kan med fordel sættes ind helt fra førskolealderen og op gennem skolen, hvor biblioteket kan supplere den formelle undervisning med en mere lystbaseret tilgang.

Styrke førskoleindsatsen - early literacy

Early literacy betegner det at bruge, lege med og begå sig i skriftsproget, lang tid før skoletiden begynder. En tidlig indsats hos børnene kan have afgørende betydning for deres sprogudvikling og læsevaner senere i livet. Det er i de helt tidlige år, sprogforståelse og læsevaner tilegnes, og der er både samfundsøkonomiske, kulturelle og menneskelige argumenter for at sætte ind her. Bibliotekerne gør allerede en stor indsats i forhold til sprogstimulering af førskolebørn, og det er vigtigt at fortsætte dette arbejde, når vi ved, at et stærkt sprogligt fundament giver børn gode forudsætninger for at lære at læse og at lære i det hele taget.

Samarbejde med folkeskolen

Folkeskolereformen har åbnet for nye muligheder for samarbejder mellem skole og bibliotek i forbindelse med kravene til skolen om at inddrage det omgivende samfund i undervisningen. Folkebibliotekerne er med deres mangeårige erfaringer med litteraturformidling til børn en værdifuld partner for skolen, fordi de repræsenterer et andet og mere lystorienteret syn på børn og læsning end skolens.

Styrke litteraturformidlingen og litterære aktiviteter

Der er et potentiale i fortsat at arbejde strategisk og målrettet med litteraturformidling, også til nye målgrupper. Ifølge Kulturvaneundersøgelsen 2012 læser 40 % af danskerne ikke. Danmark Læsers undersøgelse fra 2014 af ikke-læserne viser, at en stor del af disse ser positivt på litteratur og læsning, men angiver mangel på tid, inspiration eller konkurrencen fra andre medier som årsag til, at de sjældent læser. Der er altså et potentiale for at nå ud til mange flere, end bibliotekerne når i dag, men der skal nye metoder til. Bibliotekerne bør fortsat eksperimentere med nye typer litteraturformidling skræddersyet til forskellige målgrupper med vidt forskellige forudsætninger for at møde litteraturen.

Bibliotekerne gør allerede en stor indsats for at understøtte læsekredse, f.eks. ved at stille ressourcer, værktøjer og viden om litteratur/litterær analyse til rådighed. Dette arbejde bør fortsat prioriteres, bl.a. fordi deltagere i læsekredse ofte fungerer som en slags ambassadører for bibliotekerne, jævnligt deltager i bibliotekets arrangementer mv.

Styrke vækstlaget – alsidighed og mangfoldighed i det litterære tilbud

Ifølge Bog- og Litteraturpanelets rapport: *Bogen og litteraturens vilkår 2015* har selvudgivelser vundet indpas på bogmarkedet og fylder 15 % af den danske bogproduktion. Men det er ikke længere muligt at opretholde et skarpt skel mellem etablerede forlag og selvudgivelser. For fortsat at kunne sikre et alsidigt litterært tilbud kan bibliotekerne med fordel udvikle nye metoder og styrke deres kompetencer i forhold til at vurdere selvudgivelser, udgivelser på småforlag og digital litteratur. Vækstlaget er desuden forudsætningen for hele det litterære kredsløb, og det bliver mere og mere påtrængende for bibliotekerne at styrke vækstlaget direkte, f.eks. ved at oprette skrivesteder og lign., og at gøre en indsats for at inspirere til mangfoldighed i valget af litteratur.